

De naaldzaadbloem - een stekelige campinggast

Angelo Moerland & Baudewijn Odé, FLORON

Er worden in Nederland allerlei exotische planten aangevoerd via vakantieverkeer, ook wel 'campingadventieven' genoemd. Ze liften bijvoorbeeld mee in automatjes, tenten en schoenen. Ze worden vooral gevonden op kampeertreinen. Naaldzaadbloem (*Soliva sessilis*) is een van de soorten die we daar juist niet willen hebben, omdat het zaad een vervelende stekel draagt die zich in voetzolen kan nestelen en tot ontstekingen kan leiden.

De naaldzaadbloem – wereldreiziger

De naaldzaadbloem is een éénjarige composiet (Asteraceae) en vormt lage rozetten. Deze kunnen grote matten vormen op kort gemaaid grasvelden. De laagblijvende plant weet de maaimachine goed te 'ontwijken'. De sterk gedeelde bladen zouden in een vroeg stadium verward kunnen worden met bijvoorbeeld varkenskers (*Coronopus*) of kamille (*Matricaria*). Opvallend zijn de vaak rood aangelopen, lange bladstelen die tegenoverstaand groeien. De bloemhoofdjes zijn overwegend groen en bevatten enkel buisbloemen (zie figuur 1).

De zaden zijn klein maar bezitten een gemeen stekeltje. In landen waar de soort al langer is ingeburgerd, is het daardoor een gehaat onkruid. De stekel kan in zachte schoenzolen blijven steken en zich zo verspreiden, maar vooral vervelend is dat het pijnlijk kan steken in blote voeten. Een vastzittende stekel kan ook een ontsteking veroorzaken.

De soort kan al langer een kosmopoliet genoemd worden, maar de eerste waarneming in Nederland dateert uit 2016. Opmerkelijk is dat de soort van origine uit de zuidelijke helft van Zuid-Amerika komt en via de wolindustrie in Europa is beland. Maar de introducties in Nederland zullen veelal als bron de uitheemse populaties in Europa hebben. Er is geen direct bewijs voor, maar door de massale aanwezigheid samen met andere campingadventieven is meeliften met kampeerdereen zeer aangename verspreidingsroute naar Nederland.

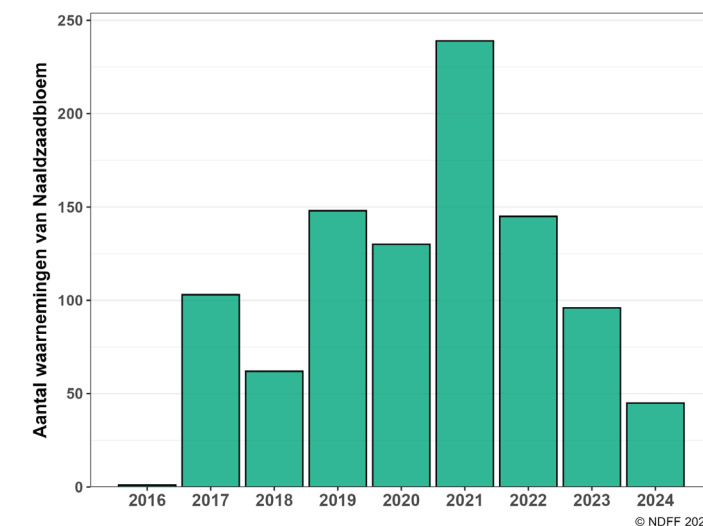
Campingadventieven

Naaldzaadbloem deelt een aantal eigenschappen met andere uitheemse planten die we op campings aantreffen. Zaden van exotische planten komen makkelijk mee uit zuidelijke, warmere oorden door mee te liften met het vakantieverkeer. Het betreft vaak soorten met vrij kleine zaden die zijn voorzien van stekels en haakjes. Daarmee blijven ze makkelijk in stoffen en kiertjes vastzitten. Ook betreft het vaak pioniersoorten die graag op zandgronden staan. Een studie naar exoten op kampeertreinen tussen 2015 en 2019 leverde tientallen exotische planten op campings in Nederland en België op, waarvan sommige pas relatief recent in de lage landen zijn geïntroduceerd of zich hebben gevestigd.

Figuur 1. De naaldzaadbloem vormt vrij onopvallende, groene bloemhoofdjes. (foto: Ed Stikvoort, Saxifraga)

Figuur 2. Verspreiding naaldzaadbloem in Nederland tussen 2016 en 2024. (Bron: NDFF)

Figuur 3. Aantal waarnemingen van naaldzaadbloem van 2016 tot en met 2024. (Bron: NDFF)

De naaldzaadbloem is al geen adventief meer, doordat deze (lokaal) meerjarig stand houdt en dus gevestigd is.

Verspreiding buiten kampeertreinen

Vooralsnog zijn de meeste waarnemingen afkomstig van kampeertreinen. We zien dit op basis van beschikbare data over de precieze ligging van kampeertreinen en bungalowparken van de provincies Gelderland, Noord-Brabant, Noord-Holland, Utrecht, Zeeland en Zuid-Holland. Van de 570 waarnemingen in de periode 2016-2024 in de bovengenoemde provincies, ligt minimaal 75% op het terrein van een camping of bungalowpark. Dat komt mogelijk ook omdat er vooral op campings gezocht is naar de soort. Maar ook zien we dat het aantal waarnemingen afneemt na 2021 (figuur 3). Het is goed om nog eens te kijken of deze exoot nog aanwezig is op de bekende locaties, maar ook of deze op nieuwe locaties kan worden gevonden zoals gemaaid gras in parken en sportvelden.

Let op wat je meeneemt!

Voor kampeerdereen is het, vanwege de aanwezigheid van soorten als naaldzaadbloem, van belang om goed op te letten wat er zich onder hun voeten op de camping afspeelt. Belangrijker is het dat vakantievierders opletten dat ze geen zaden meenemen naar een volgende camping en pas na het uitkloppen van matjes, tentzeilen en schoenen hun reis vervolgen.

Verder lezen

- Commens, C., A. McGeogh, B. Bartlett & S. Kossard (1984). Bindii (Jo Jo) dermatitis (*Soliva pterospema* [Compositae]), *Journal of the American Academy of Dermatology*, 10-5-1: 768-773. [Klik hier.](#)
- Gonggrijp, S. (2018). Nieuwe plantensoort met venijnige stekels in gras van campings. *Nature Today*. [Klik hier.](#)
- Verloove, F., S. Gonggrijp, P. Van Vooren, B. Mortier & R. Barendse (2020) Campsites as unexpected hotspots for the unintentional introduction and subsequent naturalization of alien plants in Belgium and the Netherlands. *Gorteria* 42: 66-107. [Klik hier.](#)

